

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 stycznia 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił B. S. przeliczenia kapitału początkowego i emerytury.

Decyzja została wydana na podstawie art.7 i art.174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 roku, poz.887 ze zm.).

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż brak jest podstaw do przyjęcia, że w okresie od 11 kwietnia 1993 roku do 10 kwietnia 1996 roku ubezpieczona sprawowała opiekę nad dzieckiem urodzonym w dniu (...), bowiem w tym czasie pobierała rentę rodzinną.

W odwołaniu od powyższej decyzji B. S. wniosła o przeliczenie kapitału początkowego i przeliczenie emerytury zgodnie z wejściem w życie ustawy z dnia 5 marca 2015 roku i zaliczenie okresu opieki nad synem urodzonym (...), w okresie 3 lat jako okresu nieskładkowego.

Wskazała, że osobiście sprawowała opiekę nad synem, co skutkowało brakiem możliwości podjęcia pracy. Pracę podjęła w 1997 roku, gdy syn poszedł do przedszkola.

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. S. urodziła się (...).

W dniu 12 stycznia 2004 roku ubezpieczona złożyła wniosek o ustalenie kapitału początkowego.

(wniosek – k.1 akt ZUS, I plik)

Decyzją z dnia 12 stycznia 2005 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił dla ubezpieczonej kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz do obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1980 roku do 31 grudnia 1989 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 56,02%.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego w wysokości 683,94 zł ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika podstawy wymiaru (56,02%) przez kwotę bazową – 1.220,89 zł.

Zakład przyjął łącznie 13 lat, 5 miesięcy i 29 dni (161 miesięcy) okresów składkowych. Jako okresy nieskładkowe Zakład przyjął 24 dni oraz 1 rok 2 miesiące 17 dni okresów sprawowania opieki nad dzieckiem.

Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 roku wieku i okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 66,82%. Współczynnik ten służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej. Wysokość kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł.

Kapitał początkowy został ustalony w następujący sposób:

$$293,01 \text{ zł} \times 66,82\% = 195,79 \text{ zł}$$

$$[(161 \times 1,3\%):12] \times 683,94 \text{ zł} = 119,28$$

$$[(15 \times 0,7\%):12] \times 683,94 \text{ zł} = 6,02$$

Razem 321,09 zł.

$321,09 \text{ zł} \times 209 \text{ miesięcy} = 67.107,81 \text{ zł}.$

(decyzja – k.18 akt ZUS, I plik)

W dniu 19 września 2016 roku ubezpieczona złożyła wniosek o emeryturę.

(wniosek – k.1 akt ZUS, II plik)

Decyzją z dnia 17 listopada 2016 roku Zakład przeliczył kapitał początkowy i ustalił jego wartość na dzień 1 stycznia 1999 roku.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz do obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1979 roku do 31 grudnia 1988 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 65,81 %.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego w wysokości 803,47 zł ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika podstawy wymiaru (65,81 %) przez kwotę bazową – 1.220,89 zł.

Zakład przyjął łącznie 13 lat i 6 miesięcy (162 miesiące) okresów składkowych. Jako okresy nieskładkowe Zakład przyjął 3 miesiące i 13 dni (3 miesiące) oraz 1 rok 2 miesiące 17 dni (14 miesięcy) okresów sprawowania opieki nad dzieckiem. Okresy opieki nad dzieckiem zostały przeliczone przy zastosowaniu art.174 ust.2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy zastosowaniu przelicznika 1,3%.

Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31 grudnia 1998 roku wieku i okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 66,82%. Współczynnik ten służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej. Wysokość kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł.

Kapitał początkowy został ustalony w następujący sposób:

$293,01 \text{ zł} \times 66,82\% = 195,79 \text{ zł}$

$[(162 \times 1,3\%):12] \times 803,47 \text{ zł} = 141,01 \text{ zł}$

$[(3 \times 0,7\%):12] \times 803,47 \text{ zł} = 1,45 \text{ zł}$

$[(14 \times 1,3\%):12] \times 803,47 \text{ zł} = 12,21 \text{ zł}$

Razem 350,46 zł.

$350,46 \text{ zł} \times 209 \text{ miesięcy} = 73.246,14 \text{ zł}.$

(decyzja – k.24 akt ZUS, I plik)

Decyzją z dnia 23 listopada 2016 roku Zakład przyznał ubezpieczonej emeryturę od dnia 1 listopada 2016 roku.

Podstawę obliczenia emerytury stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zaewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura ubezpieczonej stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

Zakład wskazał, iż:

- kwota składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji

wynosi 97.605,50 zł,

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 252.543,31 zł,
- średnie dalsze trwanie życia 250,60 miesięcy,

Wyliczona emerytura wynosi 1.397,24 zł.

Wysokość emerytury została obliczona na podstawie art.26 ustawy o emeryturach i rentach w następujący sposób:

$(97.605,50 + 252.543,31) : 250,60 = 1.397,24$ zł.

(decyzja – k.21 akt ZUS, II plik)

W dniu 7 grudnia 2016 roku ubezpieczona złożyła wniosek o ponowne przeliczenie kapitału początkowego i emerytury na podstawie załączonego aktu urodzenia syna M. B. urodzonego (...). Oświadczyła, że do 4 roku życia syna nie pracowała i sprawowała osobistą opiekę nad nim.

(wniosek – k.23 akt ZUS, II plik, odpis aktu urodzenia – k.24 akt ZUS, II plik)

W okresie od 27 lipca 1989 roku do 26 maja 2002 roku ubezpieczona pobierała rentę rodzinną.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny jest bezsporny między stronami. Istotne w sprawie okoliczności zostały ustalone na podstawie dowodów z dokumentów, których strony nie kwestionowały.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Zgodnie z treścią art.114 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 roku, poz.887), prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Możliwość wzruszenia decyzji rentowych polega przede wszystkim na niwelowaniu tzw. wad materialnoprawnych, czyli uchybień organu rentowego w zakresie rozstrzygnięcia o faktach warunkujących nabycie prawa do emerytur i rent albo zaniedbań samych ubezpieczonych wywołanych nieporadnością w dokumentowaniu prawa do świadczeń lub niedostateczną znajomością warunków, od których spełnienia zależy przyznanie uprawnień ubezpieczeniowych.

Niezbędnym warunkiem ponownego ustalenia prawa do świadczeń jest powołanie nowych dowodów lub wskazanie okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji rentowej, które mogą mieć wpływ na istnienie tego prawa. Prawo do świadczenia należy ustalić ponownie (na wniosek zainteresowanego albo z urzędu), jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody albo ujawnione okoliczności wskazujące na błędność decyzji. Zwrot „nowy dowód” obejmuje zarówno przypadki ujawnienia dowodów istniejących przed wydaniem decyzji, jak i sytuacje zgłoszenia dowodów uzyskanych po wydaniu decyzji, pod warunkiem że wynikają z nich fakty powstałe przed tym momentem. Zwrot „ujawnione okoliczności” oznacza zarówno okoliczności faktyczne, jak i okoliczności sprawy, czyli nie tylko fakty, których ustalenie warunkuje wydanie decyzji, lecz także wszelkie zachowania uczestników postępowania w sprawie ustalania prawa. Należy więc przyjąć, że „ujawnione okoliczności” to określane w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie uprawnień ubezpieczeniowych oraz uchybienia normom

prawa materialnego lub/i procesowego wpływające na dokonanie ustaleń w sposób niezgodny z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego (Jankowska Karina, Jędrasik-Jankowska Inetta, Komentarz do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, (w:) Prawo do emerytury. Komentarz do ustaw z orzecznictwem, komentarz do art.114).

Ubezpieczona domaga się zaliczenia trzyletniego okresu sprawowania opieki nad synem urodzonym (...) (od 11 kwietnia 1993 roku do 10 kwietnia 1996 roku) do ustalenia wysokości kapitału początkowego, przy przyjęciu mnożnika 1,3 % za każdy rok. Ponowne przeliczenie kapitału początkowego skutkowałoby również ponownym ustaleniem wysokości emerytury, której jedną z wartości jest kapitał początkowy.

Ubezpieczona wnosząc o zaliczenie okresu niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem przedłożyła odpis skrócony aktu urodzenia syna. Okoliczność ta stanowi niewątpliwie nowy dowód. Nadto ubezpieczona złożyła oświadczenie, że w okresie 3 lat po urodzeniu dziecka sprawowała nad nim osobistą opiekę i z tego powodu nie pracowała.

Ubezpieczona, urodzona (...), wiek emerytalny określony w art.24 ust.1a punkt 13 ww. ustawy – 61 lat osiągnęła 1 listopada 2016 roku.

Podstawę obliczenia emerytury dla ubezpieczonej stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, z waloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art.40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust.1a i 1b oraz art.185 (art.25 ust.1 ww. ustawy). Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art.25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust.5 i art.183 (art.26 ww. Ustawy).

Kapitał początkowy jest ustalany zgodnie z treścią art.173 i art.174 ust.1 ww. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, to jest na zasadach określonych w art.53, z uwzględnieniem ust.2 - 12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art.6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art.7 punkt 5, czyli przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem: w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat, na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko;

Katalog okresów składkowych i nieskładkowych z art.174 ust.2 ww. ustawy ma charakter zamknięty w tym sensie, że okresy w nim nieprzewidziane nie mogą zostać uwzględnione. Możliwość uznania, że wskazany okres wpływa na wysokość kapitału początkowego ustalonego na dzień 1 stycznia 1999 roku istnieje tylko wtedy, gdy okres ten można zakwalifikować do jednego z okresów wymienionych w art.6 i art.7 ww. ustawy (tak między innymi Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 18 czerwca 2013 roku, III AUa 92/13 oraz Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 11 marca 2005 roku, III AUa 1380/04).

Zgodnie z treścią art.174 ust.2a ww. ustawy przy ustalaniu kapitału początkowego do okresów, o których mowa w art.7 punkt 5 stosuje się art.53 ust.1 punkt 2. Zatem każdy rok tych okresów nieskładkowych mnożony jest przez 1,3%.

Poza sporem pozostaje okoliczność, iż ubezpieczona w okresie od 11 kwietnia 1993 roku opiekowała się synem, nie pracowała.

Z ustaleń Sądu wynika również, iż ubezpieczona w okresie od 27 lipca 1989 roku do 26 maja 2002 roku ubezpieczona pobierała rentę rodzinną.

Ustawodawca w art.7 ust.5 ww. ustawy do okresu nieskładkowego zaliczył przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem (...).

Należy podkreślić, iż stosownie do treści art.4 punkt 10 ww. ustawy użyte w ustawie określenie renta oznacza rentę z tytułu niezdolności do pracy i rentę rodzinną, a określenie rencista oznacza osobę mającą ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy lub do renty rodzinnej (punkt 11). Podobnie na gruncie ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 czerwca 2014 roku (I UK 446/13), który dokonując wykładni systemowej pojęcia „renta” i odnosząc się wprost do definicji zawartej w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wskazał, że jeżeli w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych wspomina się o osobie mającej ustalone prawo do renty bez wyraźnego zaznaczenia, że chodzi o rentę z tytułu niezdolności do pracy, oznacza to, że chodzi o każdą rentę, także rentę rodzinną.

Brak dookreślenia pojęcia „renty” zawartego w art.7 punkt 5 ww. ustawy oznacza, że okres niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem przypadający w okresie pobierania renty rodzinnej nie może być uznany za okres nieskładkowy i tym samym uwzględniony przy ustalaniu wysokości kapitału początkowego i emerytury.

Ubezpieczona wniosła o zaliczenie okresu niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem od 11 kwietnia 1993 roku, który to okres przypada po dniu nabycia prawa do renty rodzinnej. Jak wyżej wskazano zaliczenie okresu niewykonywania pracy z powodu opieki nad dzieckiem do okresu nieskładkowego nie jest możliwe jeżeli okres ten przypada po dniu nabycia prawa do renty rodzinnej, co wynika wprost z treści art.7 punkt 5 ww. ustawy. Sporny okres (od 11 kwietnia 1993 roku do 10 kwietnia 1996 roku) nie będzie mógł być zatem zaliczony do okresu nieskładkowego (o którym mowa w art.174 ust.2 punkt 2 ww. ustawy) i obliczony zgodnie z zasadą określoną w art.174 ust.2a tej ustawy, bowiem przypada po dniu nabycia prawa do renty rodzinnej.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art.477¹⁴§1 k.p.c. oddalił odwołanie.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć ubezpieczonej, pouczając ją o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji.

28 czerwca 2017 roku